

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΔΗΜ. Σ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

Οι απόψεις που θα εκτεθούν εδώ έχουν απλά διαγραμματική μορφή και χρειάζονται φυσικά ευρύτερη επεξεργασία. Μπορούν όμως να αποτελέσουν το έναυσμα για συζήτηση μεταξύ των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μια και το θέμα που τίθεται απασχολεί πολλούς από τους συναδέλφους.

Οι επιστήμες έχουν ως σκοπό τους να ερευνήσουν τα όντα και τα φαινόμενα καθώς και τις σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ τους. Κάθε επιστήμη έχει το δικό της αντικείμενο με το οποίο ασχολείται. Έτσι, π.χ., η Ψυχολογία έχει ως αντικείμενό της τη συμπεριφορά του ανθρώπου. Επίσης ανάλογα με το θέμα με το οποίο ασχολείται κάθε επιστήμη έχει και ιδιαίτερο τρόπο έρευνας που ακολουθεί για να διατυπώσει τους νόμους που διέπουν το αντικείμενό της. Έτσι άλλη πορεία ακολουθεί, π.χ., η Φυσική και άλλη η Γεωμετρία.

Η Λογική ασχολείται με τους διάφορους τρόπους με τους οποίους λειτουργεί η διάνοια. Ειδικότερα η Λογική εξετάζει τα είδη και τους όρους της ορθής σκέψης και καθορίζει τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους πρέπει να σκεπτόμαστε. Η Λογική συνεπώς είναι η επιστήμη της σωστής σκέψης. Είναι δηλ. θεωρητική έρευνα της ορθής σκέψης αλλά και εφαρμογή στην πράξη.

Η Λογική θεωρείται κλάδος της Φιλοσοφίας που βοηθάει τον άνθρωπο να σκεπτεται σωστά. Πατέρας της είναι ο Αριστοτέλης (384-322 π.Χ.), αλλά και άλλοι Έλληνες φιλόσοφοι ασχολήθηκαν προηγουμένα με τη Λογική, όπως ο Ηράκλειτος, Παρμενίδης, Ζήνων, Σωκράτης, Πλάτων κ.ά. Στους νεότερους χρόνους πραγματοποίησε σημαντικές προόδους με τους φιλόσοφους Καρτέσιο, Φραγκίσκο Βάκωνα, Καντ, Έγκελο, Μιλλ κ.ά. Στα χρόνια μας υπάρχει στενή συνεργασία της θεωρίας των Μαθηματικών και της Λογικής και έτσι δημιουργήθηκαν η «Μαθηματική Λογική» ή «Συμβολική Λογική». Οι κυριότεροι εκπρόσωποι της κίνησης αυτής είναι ο Ράσελ, Ουάϊτχεντ, Βιτγκενστάιν και Τάρσκι. Είναι επομένως ένας από τους καλά θεμελιωμένους κλάδους της φιλοσοφίας και έχει σήμερα έντονη προβολή.

Λόγοι που επιβάλλουν τη διδασκαλία της Λογικής στις μέρες μας είναι οι ακόλουθοι: Για πολλούς αιώνες διδασκόταν η Λογική και ήταν ένας βασικός προκα-

ταρκτικός κλάδος της Ανώτερης Εκπαίδευσης, ένας από τους κλάδους που αποτελούσαν το trivium, που ήταν «η βάση της παιδείας στο Μεσαίωνα». Επομένως η για πολλούς αιώνες διδασκαλία του μαθήματος αυτού είναι ένα ισχυρό επιχείρημα για να διατηρηθεί στο σημερινό αναλυτικό πρόγραμμα.

Επειδή το μάθημα διδάχθηκε για μακρό χρονικό διάστημα, έχει αφήσει βαθιά και μόνιμα σημάδια στη γλώσσα και στη μελλοντική εξέλιξη των μορφωμένων ανθρώπων. Η Λογική στο κατώτερο επίπεδο της αναμιγνύεται με τη γραμματική, ενώ, όταν εξυψώνεται, αναμιγνύεται με τη φιλοσοφία. Η γνώση της γλώσσας είναι βασική προϋπόθεση για οποιοδήποτε άνθρωπο και πολύ περισσότερο για το μορφωμένο και η φιλοσοφία ξανοίγει νέους ορίζοντες στη σκέψη του ανθρώπου. Η Λογική είναι βασική προϋπόθεση για να φιλοσοφήσει κανείς και ταυτόχρονα σημαντικό μέρος της φιλοσοφίας.

Η Λογική είναι προπαιδεία των επιστημών και της φιλοσοφίας, επειδή μας κάνει γνωστούς τους λογικούς όρους (έννοια, κρίση συλλογισμός κλπ.) που χρησιμοποιούν όλες οι επιστήμες.

Η Λογική βοηθάει στην αυτογνωσία του ανθρώπου και στην αντίληψη της σκέψης και του λόγου του καθώς και των άλλων.

Κατά τη γνώμη του γράφοντα η Λογική πρέπει να διδάσκεται στην Α' Λυκείου το πρώτο εξάμηνο σαν δίωρο μάθημα, γιατί πρώτον θεωρείται, και πραγματικά είναι, προπαιδεία των επιστημών και της φιλοσοφίας, δεύτερον η Ευκλείδειος Γεωμετρία στηρίζεται στη Λογική, τρίτον βοηθάει να γράφουν καλύτερες εκθέσεις ιδεών οι μαθητές, τέταρτο βοηθάει τους μαθητές να μάθουν καλύτερα και να κατανοήσουν πληρέστερα τη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας που διδάσκεται τώρα στην Α' Λυκείου και τέλος γιατί και σε άλλες χώρες διδάσκεται στην τάξη αυτή, και νωρίτερα μάλιστα, δηλ. διδάσκεται στη Α' Λυκείου στην Αγγλία και από το Δημοτικό στην Αμερική.

Για την καλύτερη διδασκαλία του μαθήματος στο Λύκειο, πρέπει να διδάσκεται στα Πανεπιστήμια και αργότερα στις ΣΕΛΜΕ, γιατί το μάθημα είναι δύσκολο, συμβαίνει να το αποφεύγουν οι καθηγητές, επειδή δεν το γνωρίζουν και κατά συνέπεια πέφτει στη συνείδηση των μαθητών εξαιτίας της άγνοιας αυτής των καθηγητών.

Ο καλύτερος τρόπος διδασκαλίας του μαθήματος είναι ο επαγωγικός, δηλ. να βγαίνει το μάθημα από τα παραδείγματα.

ΔΡ ΔΗΜ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΥΚΕΙΑΡΧΗΣ